

Han hette Ivar

Berättat av *Ivar Englund* och nedtecknat av dottern *Barbro Jacobsson*

"Livet är konstigt Barbro! Jaa, livet är bra konstigt!" Han satt på en stol i köket. Han var åttiofem år. Kroppen var slut, men intellektet var det inget fel på. Han hade aldrig varit särskilt meddelssam, min pappa Ivar. Han hade egentligen aldrig berättat någonting om sin uppväxt eller sitt yrkesliv, men nu kom det. Jag skyndade mig att sätta mig ner och försökte lägga så mycket som möjligt på minnet. Ungefär så här berättade min pappa Ivar:

"Amanda, som skulle bli min mamma, var piga hos en av träpatronerna i Hudiksvall. Hon trivdes egentligen bra, dom var snälla, men Amanda hade ett för henne stort dilemma, hon var frälsningssoldat och så tvingades hon att servera spritdrycker. Nu närmade sig skiftet arton-nittonhundra och Amanda förstod att det skulle bli många och stora fester. Hon hade funderat på att söka ny plats och det hade hon talat om för sina vänner.

Erik Viktor, som skulle bli min pappa, hade närt drömmen om Amerika. Han hade kommit så långt att han köpt biljett och hade datumet klart, men så var det ju det här med brodern Emil. Han kunde inte tänka sig att göra militärtjänst, att lära sig att döda. Nej det var honom så främmande som det kunde bli. Erik Viktor överlät sin biljett på brodern mot löfte om att så fort Emil hade tjänat tillräckligt skulle han skicka pengar till Erik Viktor. Det kom aldrig några pengar.

Städsla en hushållerska för Lungö

Nu var Erik Viktor glad ändå. Han hade fått fast tjänst som fyrvaktare på Lungö utanför Härnösand. Tidigare hade han vikarierat på olika fyrplatser, som Eggegrund, Storjungfrun m.fl. men nu var tjänsten fast. Det där med statens kaka som var liten men säker. Han hade ändå ett bekymmer, han kunde inte sköta ett hushåll. Han hade hört talas om Amanda och beslöt sig för att fråga henne om hon skulle kunna tänka sig att följa honom.

Erik Viktor sökte upp Amanda och han tyckte genast mycket om henne, och tänk, hon sade JA. Hon kunde dock inte komma genast. Hon måste säga upp sig i oktober och så måste hon ordna det hon skulle ha med sig. Det behövdes ju helt andra saker på Lungö än vad hon hade behövt hos träpatronen. Amanda var inte ovan vid fyrplatser då även hennes far hade varit fyrvaktare. I slutet av november var allt ordnat. Hur Amanda tog sig

från Hudiksvall till Härnösand, det vet jag inte, sade min pappa, men förmodligen var det väl med olika hästskjutsar.

Bröllop

Framme i Härnösand mötte Erik Viktor. De spände på sig skidor och så skidade de över isarna ut till Lungö. Bakom sig drog de en pulka med Amandas saker. Så gick det, som det gick, de blev ett par och de ville gifta sig, men Amanda var ju frälsningssoldat och det var inte han. Det sågs inte med blida ögon från rörelsens sida, att man gifte sig med utomstående. Amanda funderade, men så tänkte hon: "Det är samma Gud om jag är frälsningssoldat eller baptist". Så lät hon döpa sig till baptist. 1901 gifte de sig.

1902 föddes Richard. Att föda barn på Lungö var inte att tänka på, där fanns ingen barnmorska, men Amanda fick bo hos vänner i land. Ute på Lungö gick Erik Viktor och vred sina händer. Det fanns ju inga kommunikationer och han visste inte hur det gått, men så kom det ett meddelande att allt gått bra och han kunde strax därefter hämta hem Amanda och den lille.

Sorg och glädje

När Richard var ett och ett halvt år skar han sig på en smutsig flaska, fick blodförgiftning och dog. Han begravdes invid det lilla kapellet på Lungö. Sorgen var bedövande, men under Amandas hjärta växte ett nytt barn och livet måste fortsätta. 1904 föddes Ester.

Fyrplatsen Agö

Erik Viktor hade ambitioner att stiga på karriärstegen. Han sökte Agö utanför Hudiksvall. Där blev han förste fyrvaktare. 1905 flyttade familjen till Agö. Att komma hit var litet som att komma hem. Erik Viktors farfar hade byggt Agö

Amanda och tillsammans med Erik Viktor.

fyr och hans far hade varit fyrvaktare här under en period. Nu kom han själv hit.

"1906 föddes jag", sade min pappa "och 1907 Erik". När mamma Amanda nu skulle föda barn fick hon bo hos träpatronen. De hade tyckt så bra om Amanda att de erbjöd att hon skulle få bo hos dem då hon födde sina barn.

Fyrplatsen Gran

Familjen växte, det behövdes mer konstanter och Erik Viktor ville ytterligare framåt. Han sökte Gran som fyrmästare. Gran ligger utanför Hälsingekusten. Om man står på stranden i Gnarp kan man ana Gran som en prick vid horisonten. "1909 flyttade vi till Gran", sade min pappa. "Det bästa med Gran var att på landsidan låg Sörfjärden och där bodde morföräldrarna. Hos dem skulle vi kunna bo då vi började skolan."

Jag (Barbro) fann en liten skrift bland min brors efterlämnade saker. Den heter "Våra Fyrar" och var tryckt 1944. Här beskrivs förhållandena på de olika fyrplatserna och för Grans del står det, förutom beskrivning av fyren, "Platsens läge och natur: Stort skogbevuxet, c:a 1 km långt och 400 m brett skär 5,5 distansminuter O Söderfjärdens fiskeläge. Ingen skärgård. Två planteringsland. Bostäder: Fyrmästaren 2 rum och kök, vinterbiträdet 1 kök. Inga bekvämligheter. Avstånd

Fyrplatsen Agö

till dricksvatten 200 m. Inga vägar utan s.k. landgångar äro lagda över den stora mängd kullersten som finns på skäret.” Nog kan man tänka sig hur det var att balansera på landgångarna för att hämta vatten då höst- och vinterstormarna röt.

”1910 föddes Astrid. Nu kunde mamma Amanda bo hos sina föräldrar i Sörfjärden då hon födde barn och helt säkert kändes det tryggt att vara med de sina.

Barnen lekte

I november månad var Erik och jag ute och lekte. Erik var tre år, jag var fyra och Ester som var sex år var satt att se till så att vi inte förirrade oss ut på isen. Mamma Amanda var inne och ammade Astrid och pappa Erik Viktor skötte rapporteringen. Erik och jag tyckte det var roligt att kliva på kullerstenarna. Plötsligt slant jag och ramlade.

Det gjorde väldigt ont i vänster arm. Ester sprang in och hämtade pappa och mamma. De förstod genast att de inte kunde göra något åt min arm, det behövdes läkarhjälp. Pappa Erik Viktor satte ut en båt men det gick inte att ta sig fram då isen varken bar eller brast. Han skickade upp nödraketer och dom på land såg att de ute på Gran behövde hjälp. De försökte i sin tur att sätta ut en båt, men fick ge upp också de.

Så fick min arm växa ihop bäst den kunde. Det gjorde väldigt ont länge, men till sist slutade det värka. Då såg min arm

Fyrplatsen Gran

väldigt konstig ut. Den hade fastnat i fyrtiofem graders vinkel, hade två armbågskulor och alla muskler från armbågen upp till axeln hade tynat bort.

Jag kunde ändå göra allt det som andra pojkar kunde. Erik och jag samlade bräddor på stranden och byggde kojor, vi klättrade i träd som fanns på ön, vi fiskade och vi lärde oss ro. Vi började skolan och bodde hos morfar och mormor i Sörfjärden och det gick bra.

Första världskriget och Örskär

Första världskriget bröt ut 1914. Pappa Erik Viktor fick en förfrågan om han skulle kunna tänka sig att flytta till Örskär. Örskär ligger utanför norra Upplandskusten, helt nära en större ö som heter Gräsö. De på lotsstyrelsen ville ha en tillförlitlig man på Örskär, då det var här förbi som fartygen gick med malm och trävaror, båda så viktiga för Sverige.

På Örskär skulle mycket bli bättre. Vi skulle få grannar, det fanns skola, vi skulle kunna ha litet husdjur som en ko, några får, litet hönor och en gris då och då. Det skulle göra matsituationen så mycket lättare.

Pappa Erik Viktor var född med en höftskada. Den gjorde att han hade svårt att gå i trappor. På Örskär skulle han inte längre behöva göra det då fyren hade en cementerad gång istället för trappor.

På Gräsö fanns en liten baptistförsamling och det gladdde mamma Amanda mycket. 1915 flyttade vi till Örskär.

Pappa Erik Viktor med sin hustru Amanda och deras Ester, Gerda och Astrid.

Åh så roligt det var att bo på Örskär. Erik och jag var alltid tillsammans, men nu fick vi lekkamrater också. Ibland hittade vi på mindre bra saker förstås. En gång täljde vi långa vidjor, så lade vi oss utanför grishuset. När grisen kom ut rappade vi till den, grisen skrek och sprang in igen. Det här tyckte vi såg roligt ut, men då pappa såg vad vi höll på med var det inte längre roligt.

Skolan och sång

Jag älskade min fröken i skolan. Hon var ung och hon var vacker. Så skulle vi ha uppsjungning. Jag var liten och pirig och hade en pipig röst, men jag klämde i med en av de frälsningssånger mamma lärt mig och fröken började skratta. Då stängde jag min mun och sedan har jag inte sjungit en enda ton.”

Nej det framgår tydligt av den lilla betygsbok vi (Barbro) också fann bland min brors efterlämnade saker. Det var sifferbetyg från tre till noll. Min pappa

hade treor i nästan allt, men i sång hade han en halv poäng.

Hjälpa till

Min pappa fortsatte att berätta. ”Det var minsann inte bara lek. Vi fick hjälpa till med djuren mycket. Det foder vi kunde bärga på Örskär räckte inte, så vi fick följa pappa till Valö och köpa hö. Då gällde det att packa båten så full det bara gick och sedan bära det för hand upp i ladan.

Kon och tornet

Erik Viktor fick ont i höften trots den cementerade gången. Han byggde sig ett rum överst i fyren där han kunde vara då han hade sina vakter. Vi barn fick springa emellan med mat och annat han behövde.

Vid ett tillfälle stod dörren till fyren öppen. En liten kossa förirrade sig dit in. Hon hade hunnit en bra bit upp då hon upptäcktes. Vi försökte få henne att gå baklänges, men alla som umgåtts med kor vet hur lätt det är. Gången var så smal att

hon inte kunde vända. Hur vi än försökte gick det inte. Till sist fick vi fösa henne ända upp i fyrtornet innan vi kunde vända henne och skjuta henne före oss ner igen. Efter det var det stränga order om att dörren till fyren skulle vara stängd.

Läsa för prästen på Gräsön

Ester gick och läste för prästen på Gräsön. Under veckorna bodde hon borta, men pappa var mycket noga med att hon skulle komma hem om helgerna. Så förstod pappa att isen snart skulle bryta. Han skickade Erik och mig att hämta hem Ester i förtid. En granne följde oss som säkerhet.

Medan vi hämtade Ester skulle han uträtta ärenden. Vi sparkade iväg och det gick utmärkt. Vi sprang och hämtade Ester och så mötte vi grannen igen. Han hade inte hunnit uträtta allt, utan sa åt oss att åka så skulle han komma efter. Vi sparkade och det gick bra, men det var lite otäckt då det knakade i isen. Då vi kom fram till Örskår och vände oss om hade isen brutit på Gräsösidan.

Grannen kom aldrig hem mer. Man draggade efter honom och fann honom, men det var mycket skrämmande då strömmarna var så starka från båda håll att det såg ut som att han stod på botten och höll i sparken.

Ett syskon till

1917 föddes Gerda. Nu kunde mamma, fyrtiotre år gammal, för första gången föda hemma, då det fanns barnmorska på Gräsön.

När kriget var slut kom tron

1918 slutade äntligen första världskriget. Samma år kom också pingströrelsen. Både pappa och mamma greps av den.

Från början höll pingstvännerna till i IOGT-lokalen, men IOGT-arna började tycka det gick alltför häftigt till på mötena

så de ville inte ha dem där. Då satsade pingstvännerna en stor del av sina besparingar och byggde ett eget bönhus. Pappa Erik Viktor snickrade fönstren. Idag är det ett garage med mycket vackra fönster.”

”Jag gick själv och läste för prästen”, berättade pappa vidare. ”Jag, hade så gärna velat fortsätta att studera. Det hade inte blivit mycket bevänt med skolan. Fem terminer hade jag gått sammanlagt, då det var varannan termins system, och ibland inte ens det då vi bodde som vi gjorde.

Vid pingströrelsens begynnelse ansågs det dock, att det inte var bra att studera så mycket, man kunde bli förläst och tappa tron, så jag hade inget medhåll. Vi var ju dessutom flera syskon.

Jungman lär sig sticka

Så skulle jag då ut och söka arbete, men vem ville ha en med en krokig arm. Pappa hjälpte mig, men det var inte så lätt. Till slut fick jag dock ett arbete som jungman på en fraktskuta. Pappa var litet bekymrad då han tyckte att skutan inte var i bästa skick, men det fick duga.

Jag var yngst ombord och fick göra det de andra inte ville göra, som att städa, laga mat och ta mina vakter förstås. Laga mat kunde jag inte, men det var inte så svårt. Det gällde att koka kabeljo, steka salt fläsk och sill, koka gröt och välling.

Mamma hade stickat ett antal sockor åt mig. Dem använde jag till dess att de nästan stod för sig själv. Tvättat hade jag aldrig gjort, men jag hade sett att mamma brukade sätta en stor kittel på spisen, lägga i soda och så koka tvätten ett tag. Jag gjorde så med sockorna.

Min förvåning var stor då jag efter någon timme tittade till min tvätt. Det fanns i stort sett ingenting kvar. Det var bara att hålla alltsammans i sjön. Det var efter det som jag lärde mig att sticka.

Plötsligt kom kaptenen och beordrade mig att ställa mig vid rodet. Jag blev mycket nervös. Det hade jag ju aldrig gjort, men man sade ju inte ifrån. Kaptenen gav mig kursen och sade strängt ifrån att jag skulle hålla den. Jag gjorde så och ändå gick vi på grund.

Vi fick gå i livbåten och ta oss iland. Det blev sjöförklaring, en form av rättegång. Jag blev frikänd då jag ju var underårig, men kaptenen fick fängelse. Han hade med flit givit mig fel kurs för att vi skulle gå på grund. Kaptenen ville bli av med sin dåliga skuta och få ut försäkringspengarna.

Tjänstefartyget Vega

Efter den skrämmande upplevelsen var jag hemma en period, men det gick ju inte att gå arbetslös så jag sökte mig ut igen. Då fick jag arbete på sjöfartsverkets Vega.

Vi gick efter norrlandskusten, satte ut och tog in prickar, varningsmärken, och såg allmänt till säkerheten. Det var roligt att vara på Vega.

Att vara i Stockholm var väldigt roligt. Stumfilmen hade kommit och så ofta vi hade råd och möjlighet gick vi på bio och sommartid på Gröna Lund förstås. Jag var fortfarande yngst och var den som fick springa ärenden. Ibland skulle vi fira litet och då fick jag gå på ett konditori på Djurgården och köpa bakelser. Där var Saga!

Jag blev häftigt förälskad i Saga och hon var nog förtjust i mig också. Jag började göra ett flaskskepp åt Saga. Så hade vi bjudit in en annan besättning, det blev många bakelser och när jag såg hur många det var sade jag till Saga "Oj hur ska jag kunna bära alla dem". "Det är ingen sak sade Saga gör bara så här..." och så hissade hon upp brickan på vänster hand, stödde mot axeln och höll i med höger hand. Jag glömde bort min handikappade arm och gjorde likadant. Brickan for i golvet och jag skämdes så fruktansvärt. Efter

det återsåg jag aldrig Saga. Flaskskeppet gjorde jag klart långt senare.

Dans i Obbola

Vi kom till Holmsund. På en stolpe satt ett anslag. Det skulle bli dans i Obbola. Vi beslöt att åka dit, men Holmsundspojkarna sade - "åk inte dit ni får bara stryk". Vi trodde dem inte. Vi fick låna en eka och så rodde vi över. Redan på kajen fick vi stryk. Efter det har jag inte satt min fot i Obbola."

Nej, jag (Barbro) visste det. Då bron mellan Obbola och Holmsund var färdig tyckte jag det skulle vara roligt att göra en liten utflykt och åka över, men pappa Ivar vägrade absolut att följa med.

Värnplik

"Så var det dags för militärtjänst", berättade min pappa vidare. "Jag mönstrade och ingen sade någonting. Så ryckte jag in i Karlskrona. På tredje dagen skulle vi stå i givakt. Jag gjorde mitt bästa, men officeren rök fram och beordrade mig att räta ut armen, han ryckte och slet, men då han förstod att jag inte kunde räta ut armen fick jag frisedel. Det har jag skämts över hela livet.

Vikariat och Ingegerd

Så var det bara att återvända hem till Örskär och söka ett nytt arbete. Jag fick ett vikariat som fyrvaktare på Djurstens fyr på Gräsön. En dag då jag hade fripass gick jag en promenad på klipporna.

Där mötte jag Ingegerd. Ingegerd var barnmorska. Hon var kallad till Djursten då en av fyrförpersonalens hustrur skulle föda barn. Förlossningen drog ut på tiden och Ingegerd tog en promenad. Vi kom att samtala med varandra. Ingegerd berättade för sin goda vän, Svenssons Berta, om den trevliga fyrvaktaren. Berta var inte sen att ordna en liten fest och så blev vi ett par.

Ingegerd och jag tyckte mycket om varandra, men det svåra var att mamma Amanda inte tyckte om Ingegerd. Hon var ju inte pingstvän. Det var inte jag heller, men nu var ju möjligheten än mindre att jag skulle bli det.

Bröllop

Vi förlovade oss och hade en liten förlovningsfest. Pappa kom, men inte mamma. Vi beslöt att ha ett enkelt bröllop, så vi for till Stockholm med Berta och hennes Helmer som vittnen och gifte oss i Kungstornen av alla ställen. Där fanns en liten restaurang där vi hade bröllopsmiddagen. Året var 1932.

En lägenhet hade vi fått på Gräsön. Det var i gården, som hette och heter än idag, Lindesberg och ligger strax vid kyrkan. Vikariatet på Djursten var slut och jag måste söka något nytt arbete.

Jag hade så gärna velat göra något annat än att vara på fyror, men det var depression och svåra tider, så det blev fyr igen, men nu på fyrskepp. Jag kom på Västra Banken, som låg i höjd med Gävle.

Fyrskeppet Västra Banken

Du vet ju vad ett fyskepp var", sade min pappa, "men det är inte många idag som vet. Ett fyrskepp var en skuta med järnskrov, ungefär trettio meter långt, sju meter brett och med ett fyrtorn på däck. Skeppen var alltid rödmålade med namnet i vitt på sidan. Det fanns ungefär tjugofyra fyrskepp runt Sveriges kust.

Ombord var vi sju till nio man. Vi var ute till havs tre månader i taget och sedan hade vi två veckor ledigt. Julledighet fick vi turas om att ha och det innebar att en jul av sju kunde vi vara hemma. Uppgiften var att ligga ute i havet vid ett grund någonstans, varna genom fyrens blinkningar, koppla på mistsignalen vid tjocka, gå vakter i fyratimmarspass, spana

Ivar och Ingegerd Englund år 1932.

och vara till hjälp om det behövdes.

Så var det en heder att hålla fyrskeppet i ordning och ha det så välmålat och välputsat som möjligt. Då och då kom lotsinspektören och då var det räfst och rättarting. Lotsdirektörens kritik var någonting man var rädd för.

Fyrmästaren hade sin hytt på däck. Den var litet större och finare än våra hytter som låg under däck. Fyrmästarens uppgift var att övervaka, sköta rapporteringen och en del annat.

Våra hytter under däck var inte stora, under däck fanns också mässen där vi åt, köket, verkstad, förråd och naturligtvis ett maskinrum. I verkstaden tillbringade jag mycket tid då jag hade mina fripass, snickrade litet möbler, gjorde arbeten i intarsia och en hel del annat.

Första barnet

1934 föddes Sture. Han föddes på försommaren och jag hade semester bara ett par veckor efteråt, så honom fick jag se då han var riktigt liten. Då du föddes fyra år senare var det vinter. Det var stränga vinterrar och fyrskeppet togs i land för att inte skruvas ner av isen. Vi hamnade i Kalmar.

När fyrskeppen låg i land fick vi inte lämna det av säkerhetsskäl. Det hade ju börjat mullra ute i världen. Du var sex månader innan jag fick se dig. Ja tänk, vad man gick miste om”, sade pappa med en suck.

Krig och fyrplatsen Draghällan

”Kriget bröt ut och det ansågs inte tillrådligt att bo långt ute i havsbandet om man kunde flytta någon annanstans. Vi hade tänkt bygga hus på Gräsö, vi hade tomt och allt, men så flyttade vi till Östervåla. Fyrskeppen drogs in och jag fick beredskapstjänstgöring.

Jag hamnade på Draghällan. Det är en liten klippa i infarten till Sundsvall. Mamma och ni kom för att hälsa på, men det var inte lätt att ha små barn där ute. Du var ett och ett halvt år och Sture var fem år. Du ramlade i vattnet fastän vi försökte passa. Mamma blev rädd och ni återvände fort hem igen.

Fyrskeppet Grundkallen

Kriget tycktes aldrig ta slut och fyrskeppen lades ut igen. Jag ville komma mig upp litet så jag sökte Grundkallen. Där blev jag förste fyrvaktare. Samtidigt bytte vi bostadsort igen och flyttade till Örbyhus.

Grundkallen låg också i höjd med Gävle men betydligt längre ut. Jag började studera på min fritid och läste in en maskinistexamen på korrespondens.

Kustradion

På jularna då jag inte var hemma brukade ni ringa. Då fick man beställa samtalet via Stavnäs Radio och hade man tur gick det att få kontakt. Det gick inte att vara personlig för alla båtar i närheten kunde höra.

Du brukade sjunga ”Nu tändas tusen juleljus” för mig, men då du förstod att det inte var bara jag som lyssnade ville du inte sjunga längre. Jag saknade sången mycket.

Fyrskeppet Finngrundet

Jag ville nyttja min maskinistexamen och sökte därför Finngrundet. Det låg längst ut av alla fyrskepp, alldeles vid finska gränsen. Det tog nio timmar att gå dit ut med tjänstebåten.” Men, sade jag, vad hade ni för navigationshjälp för att hitta fram, det var ju mörkt ibland. ”Vi hade bara en kompass, sade pappa, men det var bara en gång vi kom fel. Då hamnade vi inne på finländskt farvatten och det var riskabelt, men vi hittade tillbaka. Visserligen var kriget slut men ändå.

Det var ensamt här ute. Det gick inte så många båtar förbi. En natt när jag hade vakten syntes två lysande punkter vid masten. Det var kusligt till dess att fyrljuset gick runt och jag såg att det var en ugglas som förirrat sig ända hit ut. Den var helt slut. Vi försökte mata den men den orkade inte äta. Så försvann den och vi hoppades så att den hade klarat sig i land. En annan gång var det en Apollofjäril som kommit på samma sätt.

Jag hade vakten en annan natt. Det lät som människoskrik och det var mycket otäckt. Jag purrade en kamrat och vi begav oss ut mot grundet. Det var inte människor. Det var sälar som tagit sig upp på grundet.

Haverist

Det kom ett holländskt skepp, det var holländskflaggat. De gick på fel sida om oss. Vi försökte varna på alla sätt genom att mistsignalera, vifta med varningsflaggor och hojta allt vad vi kunde, men det hjälpte inte. De rände upp på grundet med full kraft. Vi fick gå ut och rädda besättningen. Senare kom sjöräddningen och hämtade dem. Skeppet stod på grundet men vi förstod att i första bästa storm skulle det sjunka. Vi lockades att gå ut och gå ombord. Det första vi såg var ett porträtt av Hitler. Genom por-

Sture, Barbro, Ingegerd och Ivar Englund

trättet var en dolk instucken och då förstod vi. Besättningen var holländsk men skeppet var tyskt.

Har du sett spegeln i hallen" frågade pappa. Jo det hade jag gjort och också förstått att med den var det något särskilt. "Det var så mycket fina saker på skeppet och då vi förstod att det snart skulle sjunka tog vi en sak var. Jag tog spegeln. Det var olagligt att göra så och jag har många gånger tänkt slänga den, men mamma tycker den är fin.

Plötslig vinter

Ibland kom vintrarna plötsligt. En natt slog vädret om och det blev kallt. Samtidigt blev det storm. Fyrskippet blev tungt nedisat. Så gick ankarkättingen av och vi började sjöa mot grundet. Vi kämpade med att få ut reservankaret men det hade frusit fast. Hur vi än försökte gick det inte. Vi kallade på sjöräddningen, men det tog ju många timmar innan de hann ut.

Till slut gav vi upp och två av oss som var troende gick ner och satte sig att

be Fader vår. Då rasslade det till och reservankaret rann ut. Sjöräddningen kom och tog oss på släp till land. Det tog flera dagar att knacka fartyget rent från is.

Spänt ombord

Fyrmästaren började att bete sig underligt. Han var rädd för allting och till sist fick han för sig att vi ville mörda honom. Han barrikaderade sin dörr om nätterna och vi hörde honom vändas. Jag skrev till lotsstyrelsen. De meddelade att de skulle komma ut och gjorde så, men det var ju meddelat och då de kom var fyrmästaren som vanligt.

Det gick en tid och fyrmästaren mädde än sämre. Det var otroligt jobbigt att vistas på den lilla ytan på skeppet med en psykiskt sjuk människa. Jag skrev igen och nu kom de ut utan att meddela och såg hur det var. Fyrmästaren fördes i land för vård.

De där hemma

Samtidigt hade jag börjat förstå att ni därhemma inte heller hade det bra.

Mamma Ingegerd mådde inte bra och därmed inte ni barn heller. Särskilt tydligt blev det för mig då jag kom hem en jul och ingenting var i ordning och mamma Ingegerd grät mest hela tiden.

Jag förstod att jag måste söka mig närmare land så jag kunde ta mig hem snabbare. Vid den tidpunkten hade vi flyttat till Stockholms närhet.

Almagrundet

Jag sökte Almagrundet som låg en bit bortom Sandhamn. Där skulle jag bli fyrmästare. Det behövdes ett friskintyg. Jag fick inget intyg då det visade sig att jag såg alltför dåligt. Fyrtiosju år gammal hade jag fått grön starr.

Det blev operation på operation men det hjälpte inte. Efter sex operationer blev jag tillfrågad om jag ville bli försöksperson för en ny medicin. Ja, vad fanns att välja på. Och se, nu vände det genast. Trycket gick ner.

Rosenvik

Att vara på sjön var inte lämpligt då jag skulle på ideliga kontroller och inte heller vattenblänket ansågs bra. Jag fick omplacering till Rosenviks varv på Djurgården. Där fick jag stå och sortera spik och skruv. Det var förnedrande.

Så småningom sökte jag mig själv till snickeriverkstaden på Skeppsholmen där vi utrustade sjömätarbåtar och allt blev mycket bättre.

Pension

Så gick vi i pension mamma och jag. Vi började resa och det var så roligt. Vi började litet försiktigt med Norden och Medelhavet, men sedan blev det allt längre resor. Vi var ju till Japan, Indien, Mexico, Amerika, Ryssland och jag minns inte allt. Vi fick se så mycket och så träffade vi så mycket fina människor.

Sjukdom

Så slog cancern till och med den mediciner som jag inte mådde bra av. Vi ville ändå resa litet och åkte till Österrike, men där blev jag riktigt sjuk. Man sade att det var lunginflammation, men det var det inte. Då vi kom hem visade det sig att ena lungan var full av proppar. Så fick jag en sjukhusinfektion och blev riktigt dålig." Jo nog mindes jag det. Min pappa svävade mellan liv och död i mer än två månader. Då han vaknade upp var det som en bruten man.

Flytta

"Vi måste lämna villan", sade pappa, "och fick istället det här boendet. Jag som aldrig trott att mamma skulle klara att flytta, fick se henne trivas riktigt bra. Hon fick gemenskap med grannarna och jag också. Så dog mamma Ingegerd helt plötsligt på juldagens kväll 1980.

Sture och jag reste en del tillsammans men jag blev så dålig att han inte orkade mer och inte jag heller. Nu har jag varit ensam i elva år. Du har kommit hem så ofta du kunnat", sade pappa, "och Sture kommer nästan varje helg, men nog är det många ensamma stunder ändå." Ja helt säkert var det så.

Boende på ålderns höst

En och en halv månad senare lyckades vi ordna ett boende åt pappa på ett privat hem efter år av kamp. Han dog på tröskeln till det hemmet.

Två och ett halvt år senare kom ett meddelande, att vår far tilldelats en lägenhet i kommunens nya pensionärsboende.

Ja, jag måste ju hålla med min pappa, "livet är bra konstigt!"